

Λειτουργισμός

Ο λειτουργισμός (ή φονξιοναλισμός) είναι μια θεωρητική προσέγγιση στην οποία εστιάζονται έργα των κλασικών (Α. Κομτ, Χ. Σπένσερ, Ε. Ντιρκέμ) αλλά και έργα μεταγενέστερων Αμερικανών κοινωνιολόγων (Τ. Πάρσονς, Ρ. Μέρτον).

Η οχλή αυτή ονομάστηκε «λειτουργισμός» (ή «φονξιοναλισμός») εξαιτίας της έμφασης που έδωσε στις λειτουργίες (functions) των θεσμών. Κυριαρχησε ουσιαστικά άνευ αυταπάτου κατά το μεγαλύτερο μέρος του 20ού αιώνα.

Το κοινωνικό σύστημα προσεγγίζεται ως ένα σύνολο αλληλεπιδρώντων μερών (κοινωνικοί θεσμοί, κοινωνικές δομές), τα οποία επιδρούν μεταξύ τους με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζουν την ισορροπία του κοινωνικού συστήματος.

Με άλλα λόγια, η κοινωνική συνοχή και σταθερότητα επιτυγχάνεται με τη θετική λειτουργία των κοινωνικών θεσμών και δομών. Αυτή είναι μια βασική θέση-παραδοχή της προσέγγισης του δομικού λειτουργισμού.

Λειτουργισμός του Comte

Η επιρροή του Comte αφορά τις θέσεις του για την ύπαρξη μιας «καλής κοινωνίας», για την έγκυρη ισορροπία κάθε κοινωνικού συστήματος και για την προσέγγιση της κοινωνίας ως οργανικού συστήματος.

Ο Comte είχε υιοθετήσει τη θεωρία του οργανισμού, καθώς επικαλούνταν την αναλογία μεταξύ του κοινωνικού συστήματος και των οργανισμών. Οι αναλογίες μεταξύ κυττάρου και οικογένειας, ιστού και κοινωνικών τάξεων, οργάνων και νόμων, είναι ενδεικτικές και αποτυπώνουν την

αντικείμενο του για την κοινωνία ως οργανικό
συστήμα.

Λειτουργισμός ΤΟΥ SPENCER

Για τον Spencer, τα κοινωνικά συστήματα παρουσιάζουν αναλογίες με τους ζωικούς οργανισμούς, που μελετά η βιολογία.

Χαρακτηριστικές αναλογίες είναι οι εξής:

- α) ανάπτυξη
- β) διαφοροποίηση δομών και λειτουργιών
- γ) αβασική εφαρμογή των βερών
- δ) νόμος της εφεύρης
- ε) λειτουργίες που αναπτύσσονται οι δομές, τα βέρη ενός συστήματος για την επιβίωση του οργανικού αυτού συστήματος.

Λειτουργισμός ΤΟΥ DURKHEIM

Η αποκατάσταση του επιρροή συνίσταται στη διακρίση στην οποία προχώρησε μεταξύ του κοινωνικού ατόμου και της κοινωνικής λειτουργίας.

Ο Durkheim αναζητάει την αιτία ύπαρξης και της συγκεκριμένης μορφής να είχε μια κοινωνική δομή, ενός κοινωνικού θεσμού. Ίσως τον ενδιέφερε και η λειτουργία του συγκεκριμένου θεσμού στο πλαίσιο του κοινωνικού συστήματος. Αναζητάει, δηλαδή, τη χρησιμότητα ενός κοινωνικού θεσμού, τις ανάγκες στις οποίες ανταποκρίνονται η λειτουργία και η ύπαρξη κάθε θεσμού.

Από αυτήν την άποψη το Durkheim προκρίνει η

Θεωρώντας παρδείγμα του δοξικού λειτουργισμού, η οποία ανιστάται στη θέση ότι κάθε κοινωνικός θεσμός, κάθε κοινωνική δομή εφυμπρέσει μια (θετική) λειτουργία του κοινωνικού συστήματος, με την έννοια ότι απαντά σε συγκεκριμένες ανάγκες της κοινωνίας.

4 αξίες του δοξοδειτουργισμού

- Η κοινωνία θα πρέπει να εκληφθεί ως ένα σύστημα. Η κοινωνιολογία βλέπει κοινωνικά συστήματα τα οποία παραμένουν σχετικά σταθερά και διαχρονικά και όχι ασταθές δράσεις.
- Ο πολιτισμός και οι αξίες διαβιβάζονται από γενιά ενός κοινωνικού συνόλου, αποτελώντας μέρος του συνδετικού ιστού που διατηρεί την κοινωνική συνοχή.
- Οι θεσμοί (σταθεροί & διαχρονικοί) συνεπείρουν στην κοινωνική σταθερότητα.
- Η κοινωνική ευταμία αποτελεί στοιχείο των κοινωνιών & η κοινωνική αλλαγή αποτελεί την «αισιόφρωνση» των κοινωνικών δοσδεταρχιών.

Λειτουργισμός Γενικά

Οι λειτουργιστές ισχυρίζονται ότι, όπως το ανθρώπινο σώμα είναι ένα σύστημα που έχει ορισμένες ανάγκες (π.χ. τροφή) και αποτελείται από αλληλοσχετιζόμενα μέρη (π.χ. πεπτικό σύστημα) τα οποία λειτουργούν για να ικανοποιήσουν αυτές τις ανάγκες, έτσι και η κοινωνία πρέπει να έχει ορισμένα

χαρκτηριστικά (προσκαταβέβαια) για να επιβιώσει.

Η κοινωνία χρειάζεται να διασφαλίσει τη λειτουργία της με έναν επαρκή αριθμό ατόμων, τα οποία να έχουν διαφορετικά αφέροντα και δεξιότητες. Η λειτουργία της κοινωνίας είναι εφικτή, εφόσον τα άτομα ασκούν τους διαφορετικούς ρόλους τους.

Απόρροια όλων των ρεγοκωβέντων λειτουργιών είναι η διατήρηση μιας επιδιωκόμενης ισορροπίας σε επίπεδο κοινωνίας που εφασταλίζει τις αλληλεπικές (αρβονικές) σχέσεις μεταξύ των ηλικιών και μεταξύ κοινωνικών ομάδων, των ηλικιών και των ηλικιών κοινωνικών ομάδων κλπ.

Αν δεν λειτουργεί ειρμυβία ένας κοινωνικός παρικόνητας, καταρρέει αλόκληρο το σύστημα, και ανατρέπεται η κοινωνική ισορροπία.

Γι' αυτό το σύστημα, όταν αλλάζει η λειτουργία σε κάποιο μέρος του, έχει από μόνο την ζώνη να επιτυγχάνει ισορροπία, με την αλλαγή κάποιων λειτουργιών των άλλων μερών του (π.χ. αλλαγή της οικογένειας, οι γονείς στην εργασία, δημιουργία περισσότερων παιδικών σταδίων).

Λειτουργισμός & Κοινωνική Στρατηγική

Η κοινωνική σταβιλότητα για τους δομικούς λειτουργιστές συνίσταται ένα αναγκαίο κοινωνικό φαινόμενο, καθώς η διαφοροποίηση ρόλων και η διασφαλίτωση των θέσεων είναι αλληλή που επιτρέπει την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Για τους Davis και Moore η κοινωνική στρωμάτωση αποτελεί ένα αναγκαίο κοινωνικό φαινόμενο, καθώς η διαφοροποίηση ρόλων και διαφοροποίηση των θέσεων είναι αυτή που επιτρέπει την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Για τους Davis και Moore η κοινωνική στρωμάτωση αποτελεί ένα σύστημα θέσεων που καταλαμβάνουν τα κοινωνικά άτομα. Οι θέσεις αυτές φέρουν διαφορετικά βαθμιαία κύρος (prestige) και ανυψώνονται από διαφορετική ισχύ και χρηματική ανταμοιβή.

Κατηγοριοποιούν τις θέσεις βάσει της κοινωνικής τους χρησιμότητας, των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων και της ευχαρίστησης που συνεπίζεται με ανάληψή τους και η εκκλήρωση των καθήκοντων.

Διατυπώνουν την υπόθεση ότι οι θέσεις στην ιεραρχία της κοινωνικής ιεραρχίας, οι υψηλότερες, δηλαδή, θέσεις στο κοινωνικό σύστημα είναι οι πιο σημαντικές για την επιβίωση και την αναπαραγωγή της κοινωνίας, οι πιο απαιτητικές ως προς τις ικανότητες και τις απαιτούμενες δεξιότητες και οι λιγότερο ευχάριστες.

Επομένως, η κοινωνία θα πρέπει να βρει τρόπο με τους οποίους θα παρακινήσει τα άτομα να αναλάβουν τις θέσεις αυτές και κατόπιν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των θέσεων αυτών. Τα κίνητρα αυτά είναι το αυξημένο κύρος, η ισχύς, οι χρηματικές απολαύσεις και οι ανταμοιβές.

Λειτουργισμός & Κοινωνική Αναπαραγωγή

Ο T. Parsons κάνει λόγο για τέσσερα λειτουργικών προσαρμογών των κοινωνικών συστημάτων:

- 1) προσαρμογή
- 2) επίτευξη στόχου
- 3) ενσωμάτωση
- 4) διατήρηση του προτύπου

Η πρώτη λειτουργία της «προσαρμογής» σχετίζεται με τις δραστηριότητες που απαιτούνται από ένα κοινωνικό σύστημα προκειμένου να διατηρηθεί τις σχέσεις αυτές με το περιβάλλον του που θα του διασφαλίσει τους αναγκαίους πόρους για την επιβίωσή του. Στην περίπτωση του κοινωνικού συστήματος οι θεσμοί που αναλαμβάνουν αυτήν τη λειτουργία είναι οι οικονομικοί, που επιχέρον να ικανοποιήσουν ανάγκες, όπως της αερίων των αναγκαίων υλικών πόρων, της καταστροφής εργαλείων κ.α.

Η δεύτερη λειτουργία της «επίτευξης του στόχου» σχετίζεται με την νομική λειτουργία του κοινωνικού συστήματος, μέσω της οποίας καθορίζονται οι απαιτήσεις για τον προσδιορισμό των σκοπών και για τον τρόπο επίτευξης αυτών (οργάνωση, ενοποίηση πόρων)

Η τρίτη λειτουργία της «ενσωμάτωσης» σχετίζεται με τη λειτουργία των θεσμών κοινωνικού ελέγχου, οι οποίοι ρυθίζουν και ελέγχουν την κοινωνική συμπεριφορά, καθώς και με τους τύπους κοινωνικής αλληλεγγύης λειτουργίες που διασφαλίζουν την σταθερότητα των κοινωνικών δομών του συστήματος.

Η τεταρτη λειτουργία της 15 διατήρησης του προτύπου» σχετίζεται με τη λειτουργία της διατήρησης των κοινών προτύπων αξιών, των πολιτισμικών κανονιστικών συστημάτων, τα οποία διασφαλίζουν τους αποδεκτούς τρόπους δράσης και τις κοινωνικές σχέσεις. Στο επίπεδο του κοινωνικού συστήματος η λειτουργία της διατήρησης προτύπων αναπτύσσεται σαν θεορία κοινωνικοποίησης και βελτίωσης των κοινωνικών κανόνων και αξιών.

Λειτουργισμός & Προϊνοθεσίες Επιβίωσης Της Κοινωνίας

① ΑΒΕΡΛΕ προχωρεί, όπως προαναφέρθηκε, και στη διατύπωση των λειτουργικών προϊνοθεσιών επιβίωσης της κοινωνίας, αναφέροντας τις εξής:

1) Έπαρκής μέθοδος αυτεξέλιξης και διαχείρισης του περιβάλλοντος μιας κοινωνίας (αίνεση πόρων και διατήρηση μιας σχέσης ισορροπίας με το φυσικό περιβάλλον - διατήρηση σχέσης με άλλα κοινωνικά συστήματα, όπως μέσω του εμπορίου, των επικοινωνιών, πολιτισμικών ανταλλαγών και της αξίας)

2) Έπαρκής μέθοδος αραιοποίησης των πόρων (δυνατότητα ανάπτυξης αμοιβαίων εξεπρόφικτων σχέσεων και κινήτρα για διατήρηση των αναγκαίων φυσικών αναπαραγωγής)

3) Έπαρκής αριθμός ατόμων με διαφορετικές δεξιότητες

4) Έπαρκής διαφοροποίηση των πόρων και

ανάπτυξή τους και τον κοινωνικό τοποθέτησης

Λειτουργία & Προβλήματα Επιβίωσης ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο Αβελίς προχωρεί, όπως προαναφέρθηκε, και στη διατήρηση των λειτουργικών προόδων της επιβίωσης της κοινωνίας, αναφέροντας τις εξής:

- 1) Επαρκής μέθοδος αναβίωσης και διαχείρισης του περιβάλλοντος μιας κοινωνίας (κίνηση νόμων και διατήρηση μιας σχέσης ισορροπίας με το φυσικό περιβάλλον - διατήρηση σχέσης με άλλα κοινωνικά συστήματα, όπως μέσω του εμπορίου, των επικοινωνιών, πολιτισμικών ανταλλαγών και της αβελίας)
- 2) Επαρκής μέθοδος στρατολόγησης των πόρων (δυνατότητα ανάπτυξης αβελικών εξερευνητικών σχέσεων και κινήτρα για διατήρηση των αναγκαίων ρυθμών αναπαραγωγής)
- 3) Επαρκής αριθμός ατόμων με διαφορετικές δεξιότητες
- 4) Επαρκής διαφοροποίηση των πόρων και αποτελεσματικοί τρόποι κοινωνικής τοποθέτησης
- 5) Επαρκές σύστημα επικοινωνίας (χλωστά, μέσω επιμανωριαστικών συμβολικών συστημάτων, κοινά πρότυπα αξιών, κοινό γνωστό σύστημα αξιών)
- 6) Κοινός κοινωνικός στόχος.

7) Κοινό κανονιστικό σύστημα (κανόνες ρυθμίσεις των μέσων επίτευξης των σχέσεων)

8) Μέσα ρυθμίσεις των συναισθηματικών εκφράσεων

9) Κοινωνικοποίηση των νέων μελών της κοινωνίας (βελτίωση και εσωτερικευση των κοινωνικών σχέσεων, των κανόνων, των αξιών, των γνωστικών προσανατολισμών, της θέσης στο σύστημα διασυνδετικότητας)

10) Εξωτερικός και εσωτερικός έλεγχος.

Λειτουργισμός & Θεσμοί

Ο κάθε ένας θεσμός στο κοινωνικό σύστημα, στο οποίο γεννήθηκε και μεγάλωσε, επιτελεί τη δική του λειτουργία από την οποία απορρέουν αντιστοιχώς τα αναμενόμενα αποτελέσματα

π.χ. ο θεσμός της εκπαίδευσης επιτελεί τη λειτουργία της μεταβίβασης γνώσεων από την προηγούμενη γενιά των γονέων) στην επόμενη γενιά (των παιδιών), με αποτέλεσμα τα παιδιά να καταστούν ικανά για συνάρπξη με τους άλλους ανθρώπους. Με τον ίδιο, λειτουργούν όλοι οι θεσμοί που συγκροτούν το κοινωνικό-πολιτικό σύστημα.

Δυσλειτουργίες του «Συστήματος»

Σε συνάρτηση με το λειτουργικό (φονξιοναλισμό), ο Robert Merton (1910-2003) ζήτησε ότι παρ'όλη τα με τις λειτουργίες του κοινωνικού συστήματος, αναδύονται και δυσλειτουργίες που αποδυναμώνουν τα ρυθμιστικά στοιχεία του

κοινωνικά συστήματα

Για τον Merton οι κοινωνικές λειτουργίες είναι «εκείνες οι συνέπειες που μπορούμε να παρατηρήσουμε και οι οποίες αντανακλών στην προσυμφωνη και ρύθμιση ενός δεδομένου συστήματος

Κάποιοι, όμως, θεολογούν ενδέχεται να συμβαίνουν στη διατήρηση κάποιων βλαπτικών συστημάτων αλλά σίγουρα να έχουν έναν αρνητικό αντίκτυπο σε κάποια άλλα (δυσλειτουργίες).

Η έννοια των μη λειτουργιών αφορά τους θεσμούς αυτούς των οποίων η λειτουργία τους δεν επιφέρει κάποια σημαντική επίπτωση στο κοινωνικό σύστημα. Πρόκειται, συνήθως, για κοινωνικές μορφές που αν και «επιβιώνουν» στη σύγχρονη κοινωνία, χωρίς η ύπαρξη και η λειτουργία τους να ασκεί σημαντική επίδραση (είτε θετική είτε αρνητική) στο κοινωνικό σύστημα.

Δυσλειτουργίες του «Σύγχρονου» & Φτώχεια

Το 1972 ο Gans επιχειρήσει μια συστηματική λειτουργική ανάλυση των θετικών λειτουργιών της φτώχειας, όχι με στόχο να νομιμοποιήσει τη φτώχεια αλλά για να αποδείξει πρώτον ότι η δομική-λειτουργική ανάλυση μπορεί να είναι αξιολογικά ουδέτερη και δεύτερον ότι αν πρόκειται να ξεπεραστεί το κοινωνικό πρόβλημα της φτώχειας θα έπρεπε να αναδειχθούν και να αναπτυχθούν αρχικά οι λειτουργίες της και έπειτα να αναζητηθούν οι λειτουργικές εναλλακτικές λύσεις ως προς τις λειτουργίες που επιτελούν οι

φτωχοί σε βίαια κοινωνία.

Το φαινόμενο της φτώχειας π.χ έχει τόσο λειτουργικές διαστάσεις, όσο και δυσλειτουργικές.

Από τη βία, οι λειτουργικές διαστάσεις της φτώχειας σχετίζονται με το φετατικό δυναμικό. Οι φτωχοί, και ως επί το πλείστον ανειδίκευτοι εργαίτες, κάνουν βρώμικες και ανθυγιεινές δουλειές που δεν τις αναλαμβάνουν οι ειδικευμένοι.

Από την άλλη, η φτώχεια μπορεί να οδηγήσει σε αποκλίνουσα συμπεριφορά, όπως την κλοπή, την πορνεία, τη χρήση ναρκωτικών κλπ.

Οι λειτουργίες που επιτελούν οι φτωχοί άνθρωποι σε ένα κοινωνικό σύστημα ταξινομήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες:

- α) οικονομικές
- β) κοινωνικές
- γ) πολιτιστικές
- δ) πολιτικές

Οικονομικές λειτουργίες των φτωχών

- 1) Είναι διαθέσιμοι ή και αναγκασμένοι να αναλάβουν ως δευτερεύουσες «βρώμικες» και χαμηλά αμειβόμενες εργασίες.
- 2) Η εκμετάλλευσή τους επιτρέπει στους πλούσιους να διαθέτουν τα κέρδη τους για την εξυπηρέτηση των προσωπικών και οικονομικών τους

σκοπιών, έτσι που να συμβάλουν στην αναπαρά-
γωγή του χρηματοπιστωτικού συστήματος, να
απαλλοτρώσουν τις αστές τμήρες από τις
οικιακές ερχασίες, ακόμα και να τους καθίστα
παραφορτωμένα για την ανάπτυξη λατρικών
μεθόδων και σκευοφόρων που θα είναι προς
επίθεση των πλούσιων.

3) Η ύπαρξη φτωχών υποστηρίζει την ύπαρξη και
επιβίωση μιας σειράς επαγγελματιών, όπως
αστυνομικοί, δικαστές, κοινωνικοί λειτουργοί κ.λπ.

4) Μια σειρά υποτιμημένων και κακής ποιότητας
αγαθών και υπηρεσιών χρησιμοποιούνται και
καταναλώνονται από τους φτωχούς ανθρώπους.

Κοινωνικές Λειτουργίες Των Φτωχών

1) Η προκατάληψη εκμυστών των φτωχών συνήθως
τους καθιστά ελέγχους για την παραβίαση των
κοινωνικών κανόνων, με αποτέλεσμα να επικρατεί
ταί έτσι η ισχύς των κοινωνικών κανόνων.

2) Η ύπαρξη τους δίνει την ευκαιρία στους πλούσιους
να αντιούν γυμνή ικανοποίηση, όταν αναπτύσσονται
συναισθηματικά ατμοσφαιρικά και εφθονία που
συνδέονται πρώτες φιδανθρωπίας.

3) Οι σπρε όστες αναπαραστάσεις που έχουν για
τους φτωχούς ως άτομα που διαίζουν μια άσωση
ζωή, που χαρακτηρίζεται από συνήθειες όπως
ακραγή κατανάλωση αλκοόλ και ναρκωτικών
ουσιών, αχαλινωτο σεξ, προσεγγίω αυτές οι
αναπαραστάσεις μια φανταστική ικανοποίηση

σας ηλικίας.

4) Η ύπαρξη των φτωχών λειτουργεί ως ένα βέτο σύστημα και αυτοπροσδιορισμού για τις υπόλοιπες κοινωνικές τάξεις.

5) Από τη στιγμή που αερούνται βασικών αξιών, υπηρεσιών και ευκαιριών κοινωνικής ανέυθου ούβανδου στην κοινωνική ανέυθου άλλων κοινωνικών ανόβων.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΦΤΟΧΟΥ

1) Οι φτωχοί αποτελούν φτηνή εργατική δύναμη, η οποία χρησιμοποιείται πολλές φορές για την κατασκευή πολιτιστικών μνημείων

2) Η οικονομική τους εκμετάλλευση δίνει τη δυνατότητα της ειδικής χρηματικής υποστήριξης κάποιας διανομής και καλλιτεχνών

3) Η κατάρτιση των κατώτερων κοινωνικών στρώσεων, των φτωχών, πολλές φορές γίνεται αντικείμενο φέβης, εκθειασμού από διανομείς, καλλιτέχνες και ακόμα υοθεύεται και αποβιώνεται από ανώτερα κοινωνικά στρώματα (βέβαια και ανώτερη κοινωνική τάξη). Θα μπορούσε εδώ να αναφερθεί ενδεικτικά παραδείγματα, όπως της τζαζ, των βινύλων και του ρεμπέτικου.

4) Η ύπαρξη της αμοιβής ενός ή ενός ειδικού όρου αναφοράς για τις πολιτικές ομάδες.

2) Επιβιβάζονται το βάρος της κοινωνικής αλλαγής και της ανάπτυξης. Έδώ ο Γουαν αναφέρει δύο περιπτώσεις, το ένα είναι το κόστος που ανέλαβαν οι φτωχοί για την εμβιομηχανική της οικονομίας, καθώς εκδιώχθηκαν από την ύπαιθρο ύπαιθρο χωρίς αποζημιώσεις και το άλλο αφορά την επέκταση της αμερικανικής ισχύος μέσω των πολέμων, όπως στο Βιετνάμ, όπου στρατολογήθηκαν άτομα κυρίως των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων.

3) Η αποστασιοποίηση των φτωχών από τις πολιτικές διαδικασίες και η βίαιη συλλογή τους στην εκλογική διαδικασία επιτρέπει τη διαμόρφωση μιας πιο «κεντρικής» πολιτικής σκηνής, γεγονός που διασφαλίζει τη σταθερότητα του πολιτικού συστήματος.